

Morse, J.M. & Richards, L (2002) **Readme First for a User's Guide to Qualitative Methods**. SAGE Publications. 262pp.

Anmeldt af: *Lisbeth Uhrenfeldt*. Ph.d.-studerende. Institut for sygeplejevidenskab. Aarhus Universitet.

Bogen henvender sig til den kommende ph.d studerende, der ønsker en grundig indføring i metodegrundlaget ved kvalitativ forskning. Forfatterne har mangeårig teoretisk og praktisk viden om og fra området. Canadiske Janice Morse er kendt blandt sygeplejersker i Danmark. Hun var i Danmark senest i 2002, og Morse vil igen i august 2004 holde masterclass i Udviklingsinitiativet for sygeplejerskeuddannelsen i Aarhus Amt (UFS).

Bogen er skrevet med det formål, at udvikle karrieren som kvalitativ forsker fra starten, den understøttes af forfatternes bevidste og velforberedte måde at tænke kvalitativt på. Budskabet i bogen er at mindske eller undgå falske forhåbninger og forestillinger om denne metode - deraf titlen "Readme First".

Bogen er vedkommende, idet den udfylder den forberedelsesfase, der er nødvendig, men som for mange opleves som svær. Uden grundig forberedelse er de tre år, vi har i Danmark til et ph.d projekt, svære at overholde.

Bogens svaghed er dens introducerende karakter, den er særlig aktuel i forberedelsesfasen. Anvendelsen af bogen kan dog forlænges ved undervejs at anvende introduktionen til databehandlingsprogrammet. Kapitlerne om dataanalyse må suppleres af anden speciallitteratur.

Bogen består af en tekstguide (bogen) og en demonstrations-cd. Den er nem at installere, der gives meget grundige instruktioner i, hvordan man bruger den. Samtidig er der en udførlig videobaseret gennemgang af det kvalitative databehandlingsprogram NVIVO. På 24 forskellige videoer vises der, hvordan man opretter dokumenter, arkiver, koder dem, søger i dem m.m. Der er ydermere et program, hvorigennem man kan træne eller teste brugen i forhold til eget projekt. Yderligere oplysninger om programmet og evt. køb foregår gennem den hjemmeside, der henvises til. Den ene forfatter Lyn Richards har skrevet en tekstbog om brugen af NVIVO, som følger med programmet ved indkøb.

Bogens hovedpointe er, at man for at blive en god kvalitativ forsker grundigt skal forberede sig og gennemtænke forskningsprocessens forskellige faser forud for starten på forskningsprojektet.

Bogen har tre hovedafsnit ud over indledningskapitlet, der er ment som en præsentation og et tilbud om overblik over bogens ærinde, en opdeling i

1. del, der handler om at kunne besvare spørgsmål som, hvorfor vil jeg forske kvalitativt og kunne begrunde, hvilke af de 3-4 metodetilgange inden for kvalitativ forskning der vælges.
2. del handler om analysefasen. De forskellige datamuligheder gennemgås og muligheden for computerassisteret dataanalyse fremlægges.
3. del hedder "Getting it right". Populært kan man vel sige, at her ligger grundlaget for den validering, der skal foregå undervejs i projektet, og derfor er vigtig at gennemtænke forud for forskningsprojektet.
4. del. Nu begynder forskningsprocessen. Med det grundige forarbejde kan arbejdet indledes med at skrive ansøgningen, litteraturgennemgang og metodekapitlet, og det er tid til at hente alle relevante tilladelser eller godkendelser i forbindelse med projektet.

Bogen er meget praksisnær i sin fremstilling, den bærer præg af de forfattere, der er i samme kvalitative forskermiljø på vestkysten i Canada/USA: van Manen, Giorgi, Benner, Glaser and Strauss, men der er samtidig en række relevante henvisninger til grundlæggende kvalitativ litteratur.

Kapitlerne 5-8 handler om dataanalyse. Teksten bærer tydeligt præg af de holdninger og den praksis, begge forfattere er i besiddelse af, når de skriver om eksempelvis holdningen til data. De anbefaler den studerende at tænke på data som noget, der er fremstillet, frem for noget der er indsamlet. Hvis man blot kunne indsamle data, var der ingen forskningsudfordringer. Så fremstilling af data er en fortsat samarbejdsproces mellem forskeren og dem, der deltager i forskningen, og som andre intersubjective processer er den umulig at kontrollere. Det er forskerens opgave at finde og fremstille data mellem alle de oplysninger, der er til stede under observationer, interviews og lignende.

Forskellige måder at fremstille data gennem interviews præsenteres med de kendetegn, der er, så det i planlægningsfasen er muligt at fokusere på de mest anvendelige former.

Kapitlerne tydeliggør, hvordan de valg, man foretager i planlægningsfasen, peger på, om man som overordnet analysestrategi er i en etnografisk, fænomenologisk eller grounded theory proces. Litteraturhenvisningerne følger denne struktur. Man kunne savne præsentation af en ren hermeneutisk analysestrategi til forskel fra den fænomenologiske.

Som helhed er bogen velskrevet og udfylder uden tvivl et tomrum i planlægningsprocessen af den ph.d. ansøgning, der anvender kvalitative metoder. Det er muligt på forholdsvis få sider at få et grundigt indblik i de områder, der skal være vel planlagt for at indlede et veltilrettelagt forskningsforløb.